

weten. Die het altijd wel weten. Die dadelijk aan het praten gaan. En dan nog denken, dat zij godsdienstig zijn. Maar in wier gepraat de tougel ontbrekt.

Waar is in dit bewegelijk vertoon het teken van de gebondenheid der zielen?

Van het doorploegd-zijn der zielen door het Woord?

Van de zieleworsteling met het Woord, om zich de verborgene schatten toe te eigenen.

Het is een uitstalling maar geen levensuiting.

En Jacobus ontdekt dit als hij zegt: indien iemand onder u dunkt, dat hij godsdienstig is, en hij zijne tong niet in toom houdt, maar zijn hart verleidt, dezès godsdienst is ijdel.

Waarlijk het van God ingeplante leven moet zich uiten in het woord. In het zielsbestierend menschenwoord, verlichtend en waarschuwend.

Maar dan is het een betoegeld woord.

Een roer, dat zich aan de omklemmende hand ontwingt, kan geen koers en richting geven.

En een tong, die niet staat onder de macht van het Woord, brengt enkel verstoring. De dood-lucht stijgt uit dat gepraat op. En Gods Naam wordt er om gelasterd.

Waarlijk onze tijd heeft ook aan woorden geen gebrek.

Onbetoegelde tongen doen dag aan dag haar verwoestend werk.

Beschouwingen worden alom verkondigd.

Boeken vol en bladen vol.

En dan wordt zoo uitgesteld, wat men meent en overlegt. En wat men voelt en denkt. En dat geschiedt maar al te veel ook in godsdienstigen vorm.

En het leven wordt er al armer door.

De weg, die naar Gods wil moet worden gekozen, wordt daardoor al minder onderscheiden.

Er wordt dan niet gekoerst en gestuurd.

De wijsheid ontbreekt.

Hoe zou het ook anders kunnen:

De wijzen zijn beschaamd, verschrikt en gevangen: zie, zij hebben des Heeren Woord verworpen, wat wijsheid zouden zij dan hebben? (Jer. 8:9.)

...

Zie dat moeten wij toch verstaan.

De wereld en het leven der menschen heeft waarlijk geen behoefte aan onze beschouwingen of aan de uitingen onzer zielsgevoeligheid.

Maar er is in de wereld en in dezen tijd een schreiende nood aan het spreken van het Woord Gods.

Aan een leiding, die opkomt uit den band aan het Woord.

Wat daarbuiten staat, is enkel ijdelheid.

Daar moet het leven bij verkommeren.

En Gods oordeel gaat uit tegen het leeg gepraat der onbetoegelde tongen.

Als de groote verzoeking komt blijft er niets van over.

Het zal als een bloem van het gras voorbijgaan.

Want de zon is opgegaan met de hitte en heeft het gras dor gemaakt, en zijn bloem is afgevallen, en de schoone gedaante haars aanschijns is vergaan. Maar het Woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid.

A.

D. S.

KERKELUK LEVEN

Het aantal theologische studenten.

Het heeft de aandacht getrokken van meer dan één schrijver in onze pers, dat het aantal studenten aan de Theologische School en in de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit zoo groot is.

Dit jaar, zoo meldde de pers, lieten zich 19 nieuwe studenten reeds inschrijven aan de Theol. School, terwijl er nog 4 worden verwacht, dat is samen 23 aanstaande theologen van deze lichting.

Aan de Vrije Universiteit bedraagt het aantal voor het eerst ingeschreven theologen 35, terwijl nog 3 pas geslaagden voor het admissie-examen kunnen worden verwacht. Dat is samen 38.

Alzoo leverde dit jaar te Kampen en te Amsterdam samen één en zestig theologische studenten.

Het totaal aantal theologen bedraagt in Kampen ongeveer 175; aan de V. U. is het getal van hen, die nog geen candidaalexamen deden in de Theol. Faculteit ongeveer 225, in beide gevallen de thans aangekomen medegesteld. Dat wil zeggen, dat er zich thans 400 jonge menschen voorbereiden voor het predikambt in de Geref. kerken.

Daarbij komt, dat er thans nog een vijftiental beroepbare kandidaten zijn (waarvan sommigen verzoeken, dat men nog geen beroep op hen uitbrengt): deze jonge mannen zullen toch waarschijnlijk wel alle binnen vier jaar in onze kerken een plaats hebben.

Den gemiddelden studietijd onzer theologen op 5¼ jaar stellend (deze tijd is wat lang genomen) kunnen we dan toch zeggen, dat vóór 1 Januari 1936 ruim vierhonderd jonge mannen een plaats als dienaar des Woords in onze kerken zullen begeeren.

Stel, dat we aannemen, dat van de thans studeerenden, 10 procent het eind der studie niet bereikt (dit getal is zeker te hoog naar gemiddelde berekening) en nog een 10 procent moet worden afgetrokken voor de vertraging, voortvloeiend uit het voortzetten van de studie, en dat 5 procent van de bovengetelden buitenlanders zijn, (ook dit percentage is te hoog gesteld), dan nog kunnen we zeggen, dat in de eerstvolgende vijf jaren ruim driehonderd kandidaten kloppen aan de poorten der kerken.

Dat is gemiddeld ruim zestig per jaar. Dit zijn cijfers, die we zullen moeten respecteren.

...

Een inzender in „De Heraut” meende onlangs te kunnen becijferen, dat er nog niet zooveel gevaar bestaat, dat eerlang onze kandidaten geen plaats kunnen krijgen.

Het komt me evenwel voor, dat deze inzender de fout beging, te werken met de gemiddelden van de laatste tien jaren.

Uit deze gemiddelden trok hij zijn conclusies. Dit lijkt me fout.

We moeten voor de eerstvolgende jaren werken met de gemiddelden van het aantal thans aanwezige studenten.

En dan kan de conclusie wel geen andere zijn, dan deze, dat er voor vele onzer studenten straks geen plaats zal zijn in de kerken, indien er niet iets geschiedt, dat een afwijking van den thans „gewonen” gang van zaken beteekent.

...

En nu is het zeker waar, dat we moeten leven in geloof.

We mogen door genade steeds gelooven, dat God al Zijn beloften vervult.

Maar nergens beloofde God, dat bij den huidige stand van zaken, alle de jonge mannen, die zich melden voor het predikambt, dadelijk een plaats kunnen vinden.

De historie bracht reeds tijden, waarin er een vrij groot getal kandidaten geen plaats kon krijgen.

Daarom meenen wij, dat het nu de tijd is, dat het vraagstuk, dat de veelheid der theologische studenten als vanzelf stelt, worde besproken, en dat er maatregelen worden beraamd voor de oplossing van de vragen, die hier rijzen.

Het lijkt ons juist nu de tijd te zijn, om over deze dingen te gaan spreken.

Wanneer er eerst een periode zou komen, in welke tientallen kandidaten „wachten op een beroep”, zou dat tengevolge kunnen hebben, dat vele onzer aanstaande studenten liever niet den theologischen studie-gang kozen. Dit zou achteraf voor de kerken weer een schadelijken terugslag kunnen geven, terwijl het ook voor menig jongmenschen zou kunnen beteekenen een opgeven van een ideaal.

Daarbij dreigen nog enkele andere gevaren.

Daarover D.V. een volgende week.

J. W.

Wat willen wij?

Men hoort de klacht, dat de synode van Arnhem ondanks het mooie en goede dat ze bracht, toch veelzins teleurstelde.

Die klacht is gerechtvaardigd. Prof. Grosheide zeide (zie „Persschouw”) dat de synode ons onvermogen aan het licht bracht.

Ook dat. Maar misschien nog iets.

We moeten ons eens afvragen, of we wel weten, wat we willen.

Welken kant willen we op?

Durven we de erfenis van een vorig geslacht aanvaarden? Of zijn we er huiverig voor, en willen we opzettelijk terug, liefst terug tot vóór de generatie, die thans „de oude garde” heet?

Valt er niet een gebrek aan lijn te ontdekken in de ontwikkeling der dingen in de laatste twintig jaren?

Zou het niet eerst, vóór men verder ging, noodig zijn, zich ernstig te bezinnen over deze vraag: Willen we vooruit?

We hebben toch een erfenis van den bloeitijd? Willen wij werkelijk die erfenis, die het vorig geslacht ons naliet, bezitten, dan moeten we bewijzen, dat we weten, waar het om gaat.

Eén ding staat, meenen we, wel vast.

Het is absoluut noodzakelijk, dat de kerk des Heeren de vastigheden niet verlate, nooit verlate.

Maar even noodig is, dat zij erkenne, dat overal, waar leven is, ook ontwikkeling wordt gevonden.

De kerken der reformatie zijn alleen dan gereformeerd, indien zij steeds blijven „reformeeren”.

J. W.

De kerk.

Er is misschien geen ding, waarover meer uiteenlopende meeningen op de synode zijn verkondigd, dan over de taak en de roeping der kerk.

Zich te bezinnen over haar eigen aard en roeping, schijnt ons voor de eerstkomende jaren wel een van de meest voor de hand liggende opgaven voor onze kerken.

J. W.

LITERATUUR EN KUNST

Hélène Swarth, „Avonddauw”.

I.

Bij de bespreking in het vorige artikel van het eerste christelijke jeugdjaarboek heb ik de veronderstelling geopperd, dat de uitgever, de heer J. H. Kok te Kampen, vooral als christelijk uitgever dit boek gebracht heeft.

Vergis ik mij niet, dan kan hetzelfde gezegd worden van een andere, eenigen tijd geleden verschenen, uitgave van den heer Kok, den verzenbundel „Avonddauw” van Hélène Swarth. Vroegere uitgevers van Hélène Swarth's werk zouden voor de poëzie, die hier wordt geboden, geheel andersoortig als die is naar geest en inhoud dan al de vorige, niet gemakkelijk een debiet gevonden hebben. De waardeering en aanvaarding, die deze bundel verdient, zal hij alleen kunnen vinden in den christelijken kring. En dus lag het op den weg van een christelijk uitgever de verzorging op zich te nemen. Blijkbaar heeft de heer Kok de zaak ook zoo gezien en dat hij aldus de gegeven taak aanvaard heeft is, ook nu weer, reden tot dankbare erkenning. Want het is een verheuging, dat deze verzen van Hélène Swarth zijn uitgegeven en tot de christelijke lezers zijn gebracht.

We wisten het, dat de dichteres, die in deze maand haar 72en verjaardag hoopt te vieren, in haar laten levensavond tot het christelijk geloof begon te nijken. Eenigen tijd geleden reeds zocht (en vond) ze toenadering tot het tijdschrift „Opwaartsche Wegen”, en wat we gelezen hadden omtrent de herdenking van haar 70sten geboortedag wees eveneens in die richting. Maar het voor ieder leesbare getuigenis van een veranderde levenshouding heeft ze toch het eerst gegeven in de verzen, die deze bundel bevat en het is daarom allereerst, dat deze uitgave van beteekenis is. Ze bewaart historie!

We willen trachten de waarde van deze verzen te zien in een bespreking van dezen bundel „Avonddauw”. En dan doel ik daarbij niet op de artistieke qualiteiten. Dat Hélène Swarth een dichteres is van groot talent is bekend geweest van dat de Tachtigbeweging bestaat en behoeft waarlijk niet nog eens, aan de hand van nieuwe verzen, bewezen te worden. Het gaat in dit verband om wat er in tot uiting komt van het merkwaardige groeiproces, dat hopelijk bezig is zich in de ziel der dichteres te voltrekken, om het getuigenis van een veranderde levenshouding. Voor die analyse zal ik meer ruimte noodig hebben, dan één artikel biedt; ik zal haar over twee nrs van ons blad moeten verdeelen. Daarvoor komt het eerste stuk, dat deel is van en tot op zekere hoogte inleiding tot het geheel, op zichzelf te staan en dat zou kunnen leiden tot de verkeerde meening, dat hiermee de bespreking van den bundel gegeven is. Het is daarom misschien nuttig, voorop te zetten, dat het artikel van deze week niet een geheel vormt.

...

Gelijk ten aanzien van ieder kunstwerk, is het ook hier noodig dat men, alvorens te oordeelen, zich er rekenschap van geeft, wie Hélène Swarth, de dichteres van deze verzen, is. Beter nog is het te zeggen: juist en vooral hier is dat noodig. Want wie „Avonddauw” lezen gaat, zoo maar, zonder iets te weten omtrent haar, die daar spreekt, die moet in de geestesgesteldheid welke tot uiting komt volkomen verward raken. En wie uit het christelijk kamp zonder voorbereiding deze verzen lezen gaat, aangelokt door vanuit de verte opgevangen blij gerucht, die zal bitter teleurgesteld het boek sluiten en evenmin weten, waar hij aan toe is. Want, laat ik het aanstands en scherp mogen zeggen: Wanneer niet juist Hélène Swarth de dichteres van deze verzen was, zou de gebundelde uitgave voor ons christelijk leven van weinig of geen beteekenis zijn!

Wie is dan Hélène Swarth?

Moet men Hélène Swarth in één trek typeeren, dan is het, dat ze de dichteres is van het somberste pessimisme. Er is na en naast Marcellus Emants geen Tachtiger of jongere te noemen, die als Hélène Swarth pessimist was of is. Want haar pessimisme is van den aanvang af van het meest absoluut gehalte: er is geen uitzicht op licht, omdat het eenige, dat geluk beteekende, verloren en gebroken in een verneveld verleden ligt. Gansch haar poëzie, in vele bundels met vaak sprekende titels vereenigd („Rouwviolen”, „Diepe wateren”, „Bleeke lichten”, „Herfststraden” e.d.), kenmerkt zich door droeven weemoed, door nimmer-uitgeklagde smartelijkheid, door troosteloze en zwart-donkere herinnering aan doodelijk-gewonde liefde.

Van den eersten verzenbundel (in 1892) af, tot op zeer recenten datum is deze sfeer in Hélène Swarth's poëzie overheerschend gebleven, pessimistisch tot in den donkeren klank der woorden toe, zóó sterk, dat er critici geweest zijn (o.a. Prof. Prinsen) die gezegd hebben, dat het altijd-maar doorklinken van denzelfden toon, een heel leven

lang, d-gevoelig van Hérukking zangen, weemoed omdat fleurigh-

Hélénpersoon men nu houden oordeel juichen lende z-gisch versom de glan mag zie dankba schuchte werkelijk is in „gevonde heid, ve lijke po trouwen hij vind niet ova heen. T zelfde dat altje merkt. ze op a weenen dat ha dolen” leden (A

In „Was Traa En ni gedichte misme z dat ze ontvange woorden Zoo Dit

„Cyprus” voorkeur die alle een klaa haar ha Het is gansche arbeid „Swarth, een licht beren aa karakter Daaron element rozen op weg (Rc ruischt”, rust („R gaf mijn kleppen” uit donk ding van met God haar gan ring”). I men lez gevens n dat de g naar een erkend, vonden

Trouw getuigen „Winterb „Hoogvla andere. Als ec vers: „S Zoo 'k Louter — „He Strooi Blijf 'k — „B Vraag En bu

O zoe Gelijk